

Załącznik do:
Uchwały Nr IX/75/2007
Rady Gminy Stare Pole
z dnia 30 października 2007 r.

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY STARE POLE
NA LATA 2007-2013**

WRZESIEŃ 2007

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	21
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	22
2.2. DEMOGRAFIA	24
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	27
2.4. KWESTIA DZIECKA.....	37
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	40
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	45
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	47
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	49
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY.....	53
2.10. ANALIZA SWOT.....	60
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	67
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	70
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	73
3.1. MISJA.....	74
3.2. CELE STRATEGICZNE	75
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	87
4. UWAGI KOŃCOWE	93

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania,

nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcyjność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

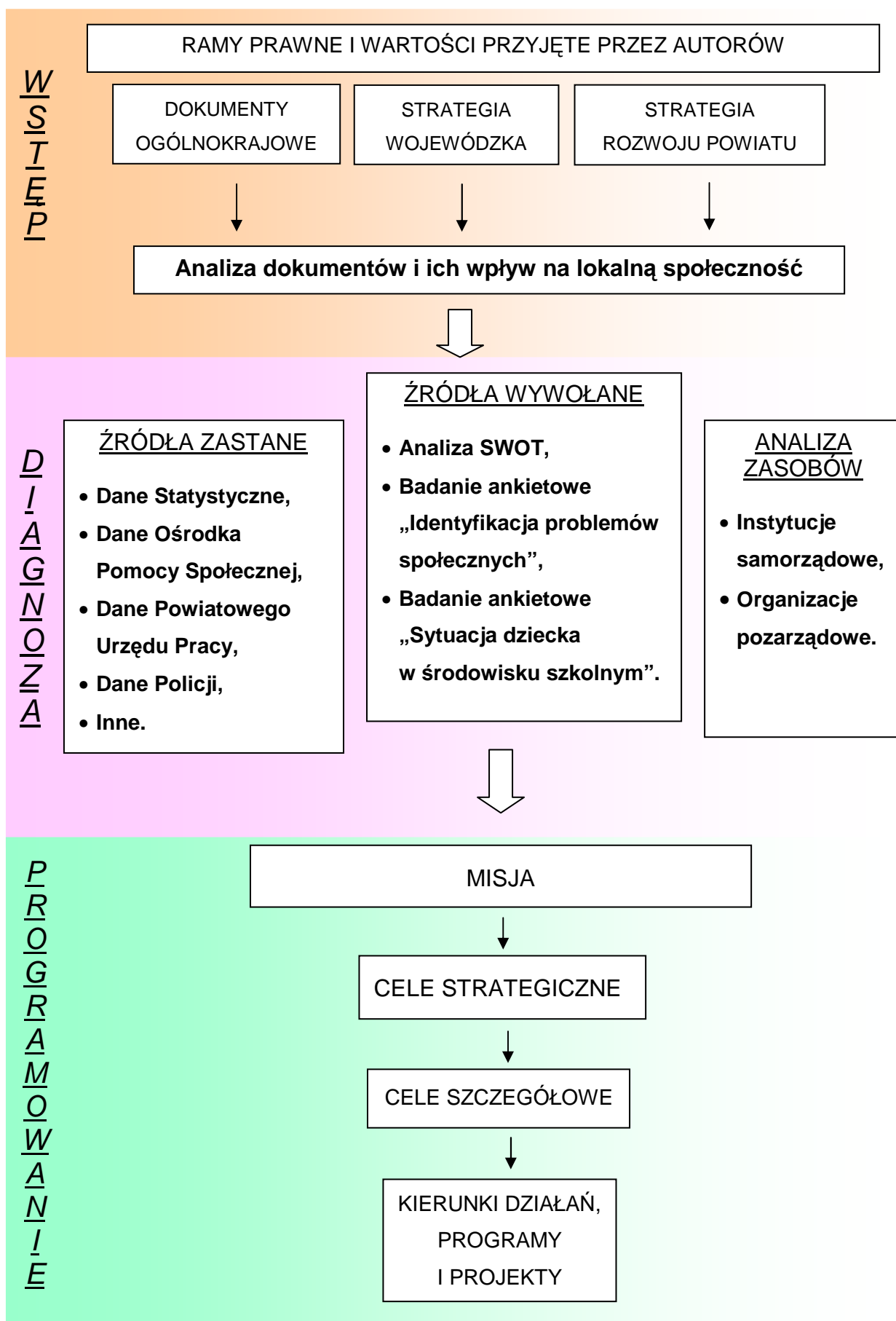
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Starym Polu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;

- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych

kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO DO 2013 ROKU

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa pomorskiego. „Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013 roku” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Pomorza, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Pomorza. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W trakcie prac nad Strategią dokonano diagnozy stanu społecznego województwa, sformułowano misję („Wysoka jakość życia mieszkańców regionu w zintegrowanych i aktywnych wspólnotach lokalnych z możliwością pełnego uczestnictwa w rozwoju społeczno-gospodarczym) oraz przyjęto cztery zasadnicze priorytety, w obrębie których wyznaczono m.in. cele szczegółowe:

I. Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.

1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy.
2. Zwiększenie dostępności do instytucji rynku pracy.
3. Rozwój kształcenia ustawicznego.
4. Aktywizacja zawodowa osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy.

II. Wzmacnianie integracji społecznej.

1. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

2. Tworzenie warunków do wczesnego diagnozowania i wsparcia w sytuacjach zagrożenia wykluczeniem społecznym.
3. Tworzenie warunków do wyzwalania aktywności indywidualnej osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie.
4. Wspieranie działań środowisk lokalnych na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej.

III. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

1. Tworzenie warunków do budowania instytucjonalnego wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
2. Wzmacnianie postaw obywatelskich.
3. Podnoszenie jakości działalności organizacji pozarządowych.

IV. Poprawa infrastruktury społecznej i systemów wsparcia integracji społecznej.

1. Zwiększenie dostępności usług instytucji wspierających.
2. Podnoszenie jakości usług instytucji wspierających.
3. Stwarzanie warunków do powstawania i funkcjonowania koalicji i partnerstw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
4. Budowanie komplementarnego systemu i standaryzacja usług.

1.4.5. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU MALBORSKIEGO 2002-2012

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Malborskiego określa misję, cele i kierunki działania na lata 2002-2012. Dokument ten zawiera również opcje i warianty rozwoju. W tworzenie strategii zostało włączonych kilkadziesiąt osób, będących reprezentantami środowisk społecznych, biznesowych, samorządowych, Zarządu i Rady Powiatu.

W trakcie prac nad dokumentem sporządzono raporty o stanie powiatu oraz poszczególnych gminy wchodzących w jego skład, przeprowadzono analizę porównawczą danych z gmin, powiatu, województwa i kraju, dokonano diagnozy stanu powiatu oraz przeprowadzono analizę SWOT. Następnie sformułowano misję rozwoju powiatu („Powiat malborski obszarem w pełni wykorzystującym potencjał produkcyjny oparty na małej i średniej przedsiębiorczości oraz zasobach dla produkcji rolno-spożywczej. Obszar rozwoju gospodarczego oparty na pełnej realizacji programu dla Żuław z zachowaniem walorów środowiska naturalnego zapewniającego silną pozycję

powiatu na całym Pomorzu”) oraz wyznaczono pięć obszarów społeczno-gospodarczych: gospodarka, przestrzeń, społeczność, ekologia, infrastruktura. Dla każdego z tych obszarów wyznaczono trzy cele niezbędne, bez których dany obszar życia społeczno-gospodarczego nie miałby możliwości dalszego rozwoju. Jednocześnie wskazano trzy cele pierwszorzędne, służące znacznemu przyspieszeniu rozwoju w danym obszarze, oraz, dodatkowo, określono cele drugorzędne wspierające ten rozwój. Na podstawie tak zhierarchizowanych celów określono priorytety w poszczególnych obszarach życia społeczno-gospodarczego. Za priorytet dla obszaru „Społeczność” uznano „stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy oraz podejmowanie działań dla poprawy funkcjonowania i rozwoju placówek służby zdrowia”, natomiast do celów i kierunków działań w obrębie ww. obszaru zaliczono:

Cel niezbędny 1

Stworzyć warunki do powstawania nowych i utrzymania istniejących miejsc pracy

Kierunki działania

- Profesjonalne oferty inwestycyjne
- Edukacja dorosłych dostosowana do wymogów rynku pracy
- System wspierania pracodawców tworzących nowe miejsca pracy

Cel pierwszorzędny 1

Podjąć działania w kierunku poprawy bezpieczeństwa

Kierunki działania

Zwiększenie nakładów na służby mundurowe

Wdrożenie programu „Bezpieczny Powiat”

Modernizacja dróg na terenie powiatu

Cel drugorzędny 1

Skutecznie wykorzystać możliwości wynikające z procesu integracji z Unią Europejską

Cel niezbędny 2

Podjąć działania w kierunku poprawy funkcjonowania i rozwoju placówek służby zdrowia.

Kierunki działania

- Restrukturyzacja SP ZOZ w Malborku
- Nowy system finansowania SP ZOZ w Malborku
- Poszerzenie zakresu usług zdrowotnych na terenie powiatu

Cel pierwszorzędny 2

Podjąć działania w kierunku usprawnienia funkcjonowania pomocy społecznej

Kierunki działania

- Aktywizacja osób stale korzystających z pomocy społecznej
- Tworzenie Rodzinnych Domów Dziecka
- Stworzenie programu socjoterapeutycznego skierowanego do rodzin patologicznych

Cel drugorzędny 2

Zobowiązać przedstawicieli w parlamencie do uregulowania i ustabilizowania przepisów prawa w zakresie finansowania pomocy społecznej

Cel niezbędny 3

Podjąć działania w kierunku poprawy funkcjonowania placówek oświatowych

Kierunki działania

Inwestycje infrastrukturalne

Elastyczność kierunków kształcenia

Doskonalenie i doksztalcanie kadry

Cel pierwszorzędny 3

Weryfikować i szkolić kadry zarządzające

Kierunki działania

- Specjalistyczne szkolenia
- System doboru kadry
- Motywacja i weryfikacja kadry

Cel drugorzędny 3

Inspirować rozwój życia kulturalnego

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Stare Pole jest gminą wiejską, położoną na granicy województw: pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Zajmuje powierzchnię 79,72 km² i liczy 4.683 mieszkańców, z czego 2.061 osób (44% ogółu) mieszka w sołectwie Stare Pole, będącym siedzibą władz gminy (stan na 31.12.2006 r.).

Gmina Stare Pole jest jedną z sześciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu malborskiego. Do gminy należy dwanaście sołectw (rycina 1): Janówka, Kaczynos, Kikojty, Klecie, Kławkki, Królewko, Krzyżanowo, Kraszewo, Stare Pole, Szlagowo, Ząbrowo i Złotowo.

Rycina 1. Gmina Stare Pole.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Stare Pole położona jest na terenie Żuław Wiślanych, dzięki czemu charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi. Teren gminy jest równinny, urozmaicony antropogeniczną działalnością w postaci wałów przeciwpowodziowych, poprzecinany siecią kanałów i rowów melioracyjnych. Północna część gminy obejmująca międzywale rzeki Nogat oraz piękny las o powierzchni 308 ha stanowi atrakcyjny teren rekreacyjno-turystyczny. Występują tu

zasobne w zwierzynę tereny łowieckie oraz warunki korzystne do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki, sportów wodnych i wypoczynku nadwodnego. Gmina posiada dogodne położenie przy trasie żeglownej, śródlądowej wodącej Nogatem, łączącej Szlak Noteci i Wisły z Kaliningradem – drogą morską na Zalewie Wiślanym. Jedną z atrakcji przyrodniczych jest las z jeziorem nad rzeką Nogat w miejscowości Kaczynos. Na terenie gminy występuje również szereg pomników przyrody oraz zabytków objętych ochroną dóbr kultury.

Gmina Stare Pole jest gminą typowo rolniczą. Użytki rolne zajmują 75,9% jej powierzchni (60,54 km²) obszary leśne – 2,8% (2,27 km²), a pozostałe tereny – 21,2% (16,91 km²). Obszar gminy cechuje wysoka żyzność gleb, która umożliwia wysoką produkcję rolną. Z końcem 2006 roku na jej terenie funkcjonowało 11 podmiotów gospodarczych publicznych i 180 podmiotów gospodarczych prywatnych.

Położenie gminy Stare Pole na mapie gospodarczej obszaru województw Polski Północnej jest korzystne i sprzyja dalszemu jej rozwojowi. Wynika to m.in. z faktu, iż gmina leży w bliskim sąsiedztwie Gdańska – aglomeracji o dużej koncentracji potencjału gospodarczego, Elbląga – ośrodka o istotnym znaczeniu w rozwoju regionalnym oraz Malborka – miasta o bardzo atrakcyjnych i unikalnych walorach w turystyce światowej. Atutami gminy są również: położenie na drogowym i kolejowym szlaku komunikacyjnym o międzynarodowym i strategicznym znaczeniu, umożliwiającym dobre i szybkie połączenia komunikacyjne z większymi aglomeracjami, posiadanie dobrej i nowoczesnej infrastruktury, tj. sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i telefonicznej oraz dysponowanie terenami pod budownictwo wielo- i jednorodzinne.

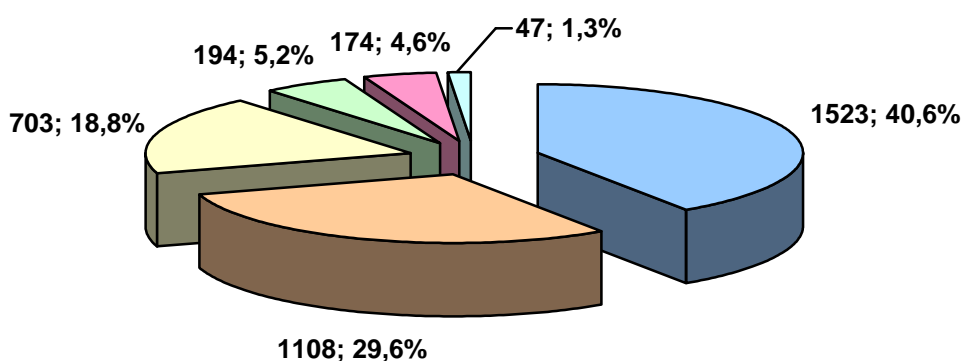
Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą przedszkole w Starym Polu, do którego w roku szkolnym 2006/2007 uczęszczało ogółem 116 dzieci oraz, funkcjonujące w ramach Zespołu Szkół w Starym Polu, szkoła podstawowa, w której naukę pobierało 388 uczniów oraz gimnazjum, w którym uczyło się 195 uczniów. Na terenie gminy działają również Gminny Ośrodek Kultury i Sportu oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Starym Polu.

Mieszkańcy gminy Stare Pole mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Ośrodku Zdrowia w Starym Polu oraz jednym gabinecie prywatnym.

2.2. DEMOGRAFIA

W 2002 roku teren gminy Stare Pole zamieszkiwało 4.541 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności gminy w wieku 13 lat i więcej (3.756 osób), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym (1.523 osoby), zasadniczym zawodowym (1.108 osób) i średnim (703 osoby), a wykształceniem wyższym legitymowały się 174 osoby.

Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

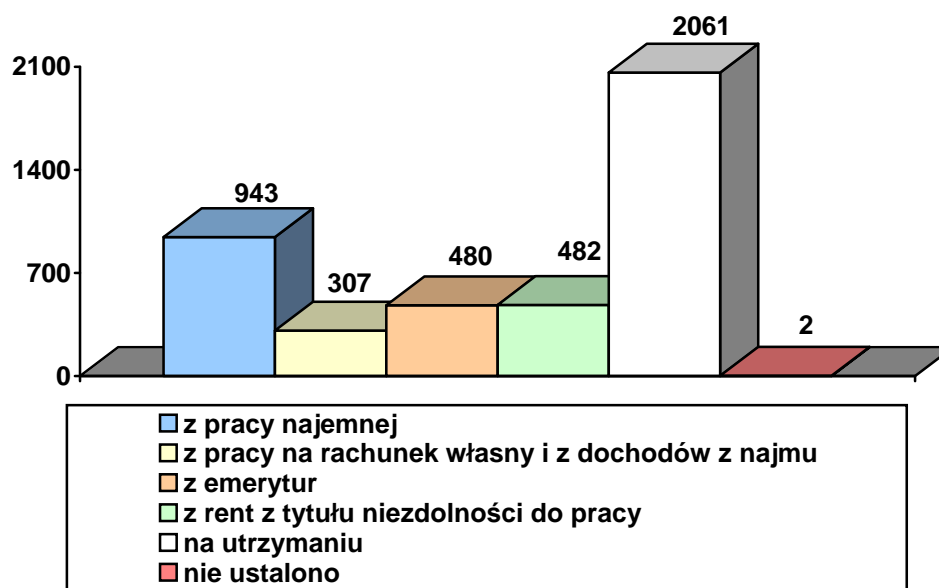

podstawowe ukończone	zasadnicze zawodowe	średnie
podstawowe nieukończone	wyższe	policjalne

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

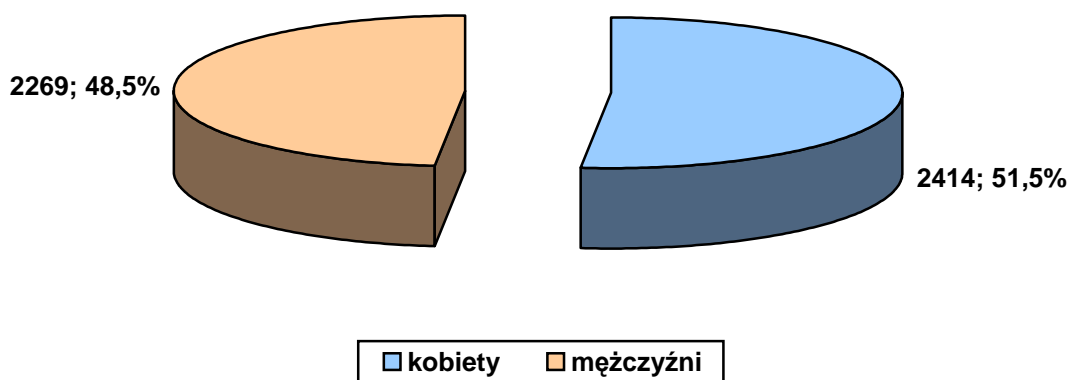
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

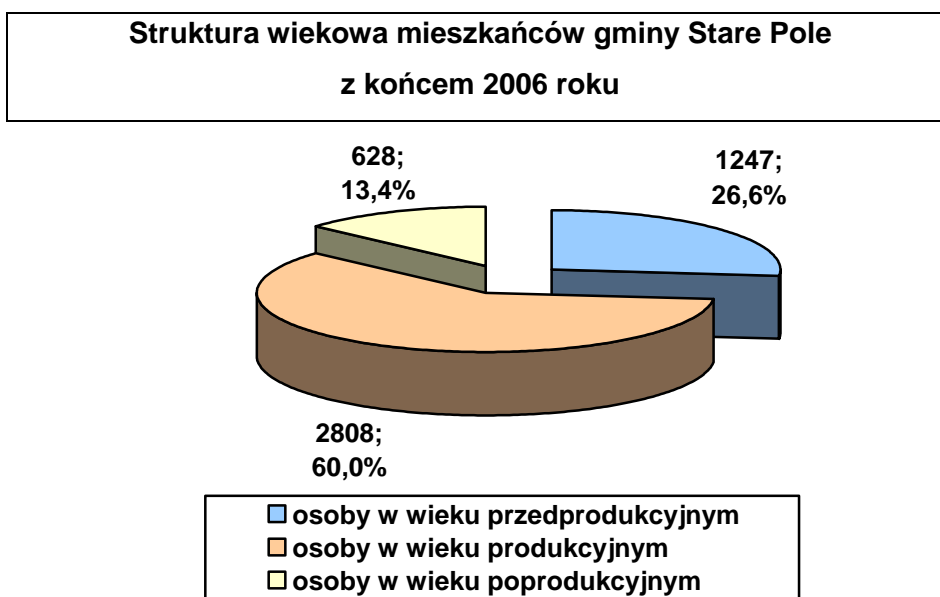
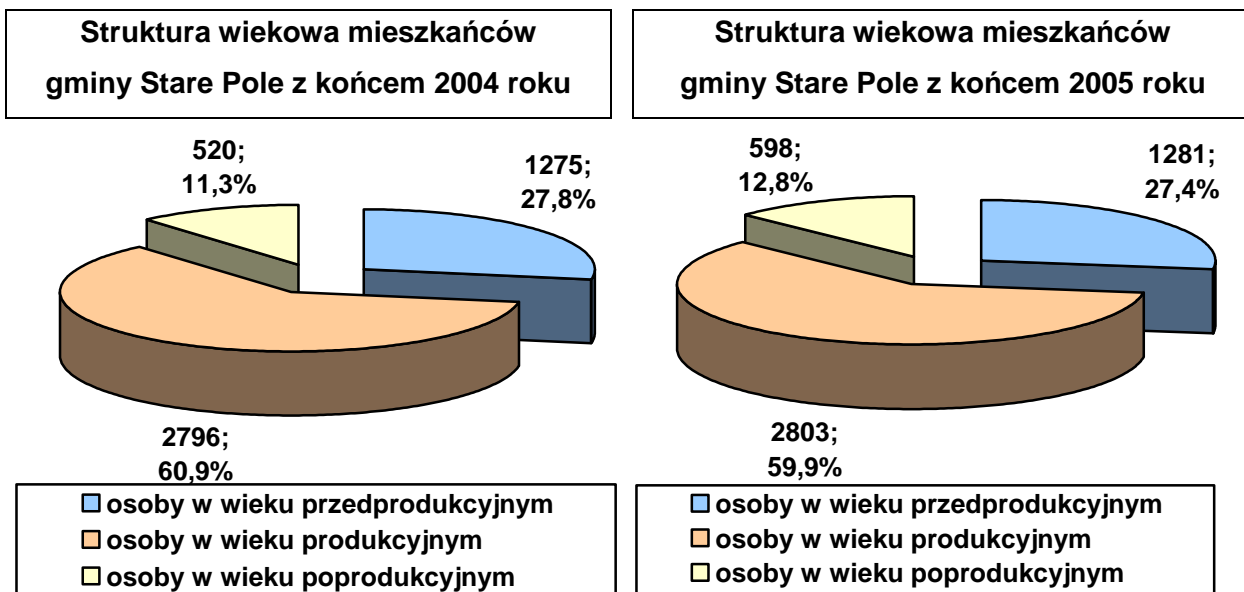
W 2002 roku spośród 4.541 mieszkańców gminy 2.478 osób posiadało własne źródło utrzymania (54,6%). Wśród nich 1.250 osób utrzymywało się z pracy, w tym 943 osoby z pracy najemnej i 307 osób z pracy na własny rachunek i z dochodów z najmu (212 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 1.228 osób, z czego 480 mieszkańców gminy otrzymywało świadczenia emerytalne, a 482 osoby – świadczenia rentowe. Na utrzymaniu pozostawało 2.061 mieszkańców, a źródła utrzymania nie ustalono dla 2 osób.

Ludność gminy Stare Pole z końcem 2006 roku

Dane Urzędu Gminy Stare Pole.

Według danych Urzędu Gminy Stare Pole z 31 grudnia 2006 roku teren gminy zamieszkiwały 4.683 osoby, w tym 2.414 kobiet i 2.269 mężczyzn. Na 100 mężczyzn przypadło 106 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 59 osób na 1 km².

Dane Urzędu Gminy Stare Pole.

Na przestrzeni lat 2004-2006 struktura wiekowa mieszkańców gminy Stare Pole ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Stare Pole w latach 2004-2006 była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich dotyczy zmniejszającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co związane jest z malejącą dzietnością rodzin, druga natomiast odnosi się do odnotowywanego zarówno w skali kraju, jak i gminy wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn).

W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilać one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

W 2004 roku mieliśmy w Polsce do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS). W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.).

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

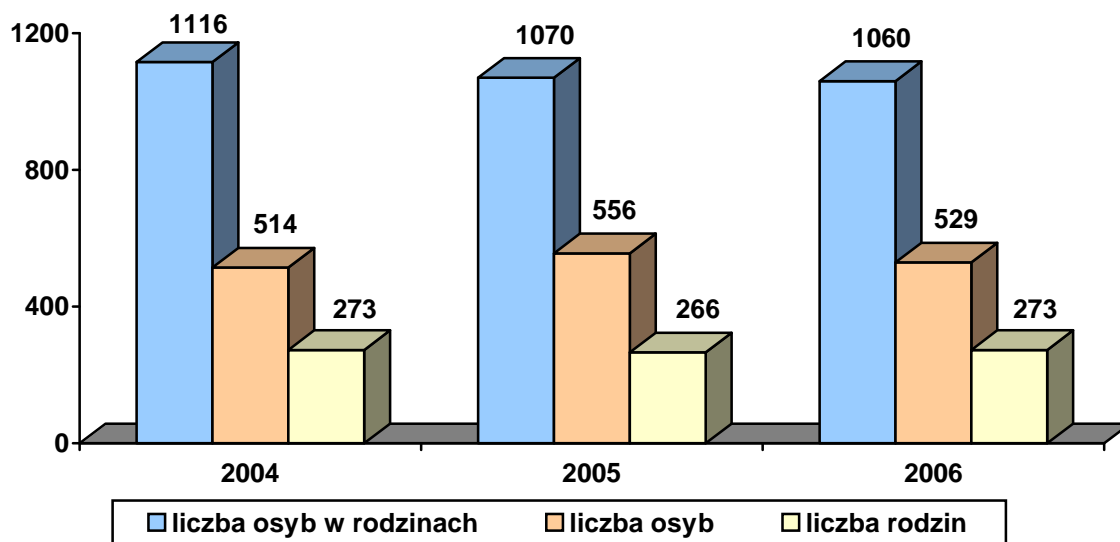
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Stare Pole odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);

- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2004-2006

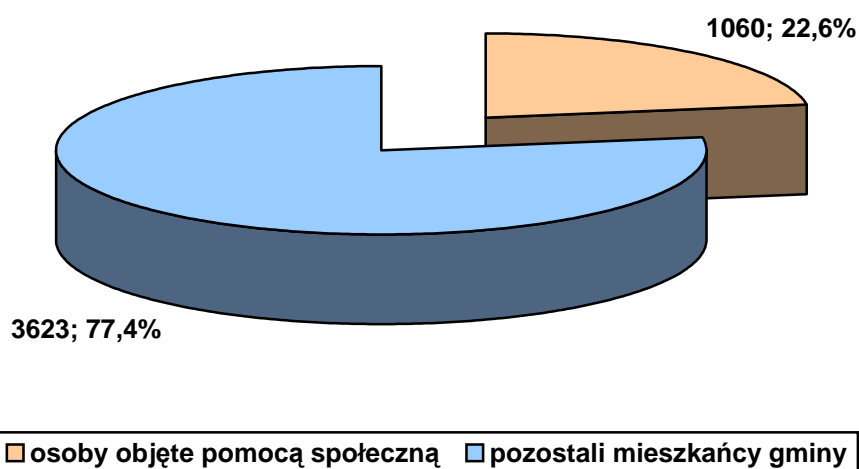

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2004-2006 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Stare Pole ulegała zmianom. Na spadek liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

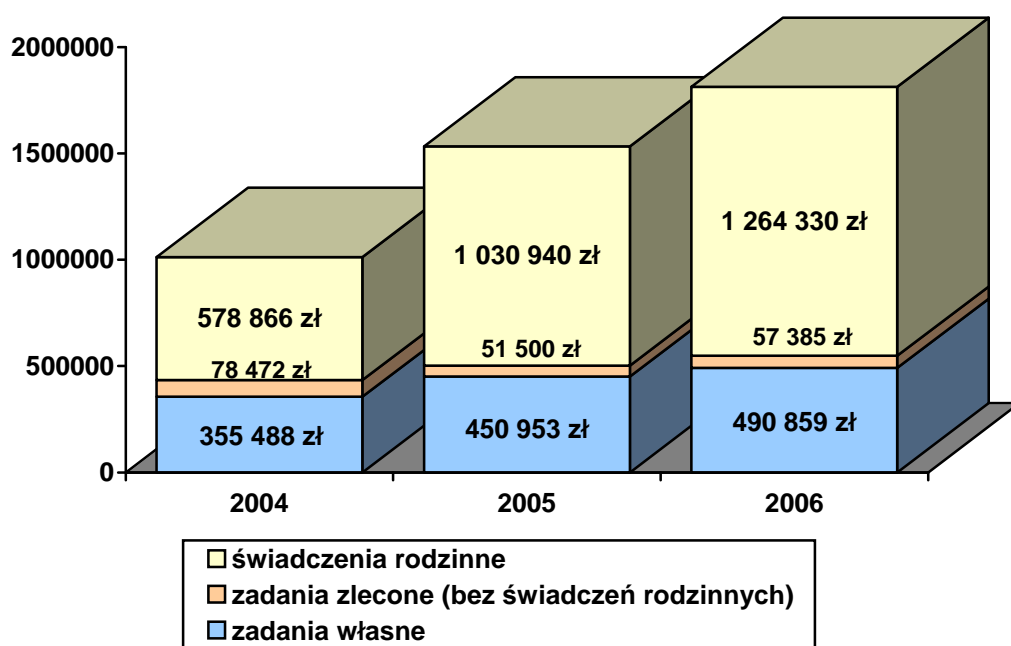
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2006 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Spośród 4.683 mieszkańców gminy, 1.060 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2006. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną i świadczenia rodzinne w latach 2004-2006

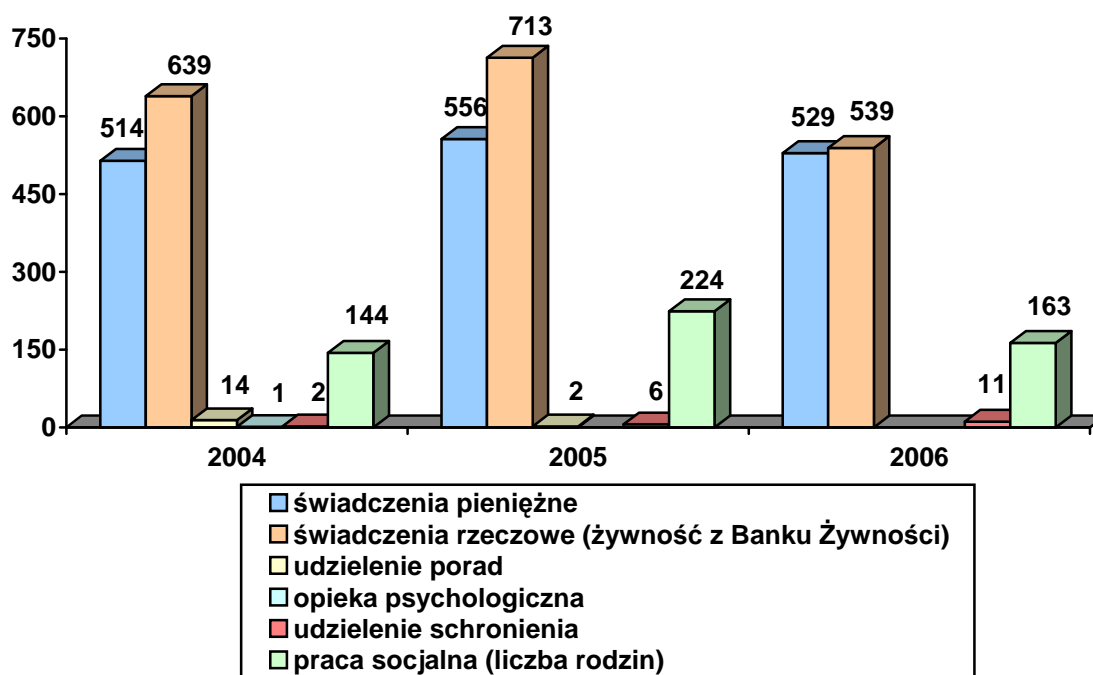
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy oraz kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa, w tym wartość świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2006 zwiększały się z roku na rok. Taki stan rzeczy był efektem wzrostu ilości środków na zadania zlecone, wśród których dominującą pozycję stanowiły kwoty przeznaczone na realizację świadczeń rodzinnych.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2004 – 1.012.826 zł (w tym 578.866 zł na świadczenia rodzinne), w roku 2005 – 1.533.393 zł (w tym 1.030.940 zł na świadczenia rodzinne), a w 2006 roku – 1.812.574 zł (w tym 1.264.330 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2004-2006 (liczba osób)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Świadczenia rzeczowe w postaci żywności pozyskanej z Banku Żywności oraz wsparcie pieniężne były najczęściej udzielanymi formami pomocy. W latach 2004-2006 miał miejsce wzrost (2005 r.), a następnie spadek liczby osób objętych tymi rodzajami wsparcia. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej

świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

W omawianym okresie beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również z porad udzielanych przez pracowników ośrodka (lata 2004-2005), opieki psychologicznej (2004 r.) i schronienia oraz byli objęci pracą socjalną. Szczególną uwagę należy zwrócić na spadek liczby osób objętych poradnictwem oraz stały wzrost liczby osób, którym udzielono schronienia.

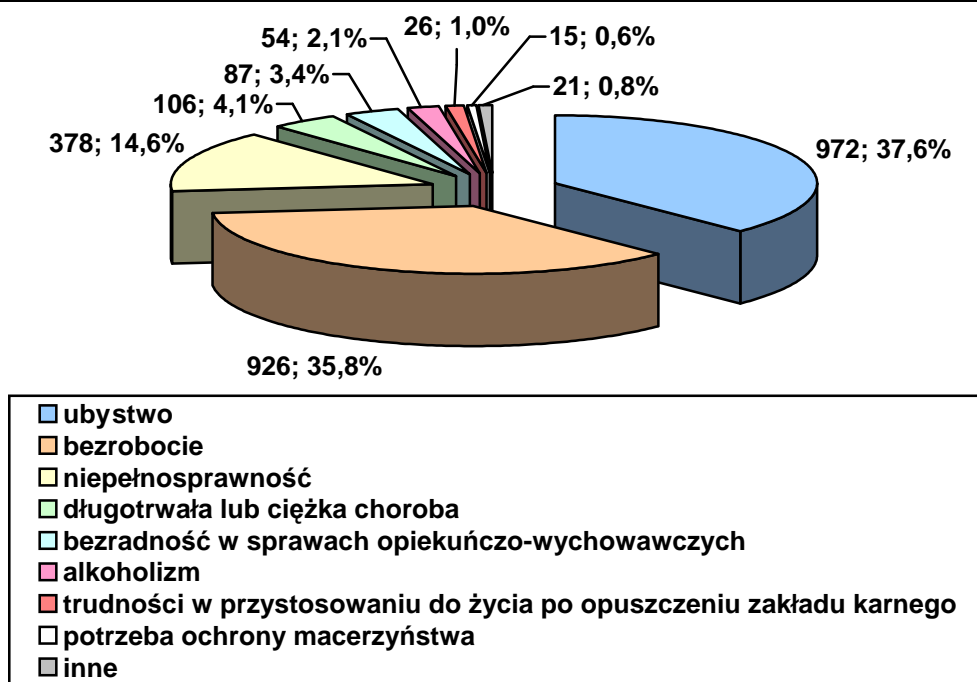
Typ realizowanych świadczeń w latach 2004-2006

Typy świadczeń	2004		2005		2006	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	514	273	556	266	529	273
Rzeczowe (żywność z Banku Żywności)	639	139	713	161	539	121
Udzielenie porad	14	3	2	1	–	–
Opieka psychologiczna	1	1	–	–	–	–
Udzielenie schronienia	2	2	6	3	11	4
Praca socjalna	–	144	–	224	–	163

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2006 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

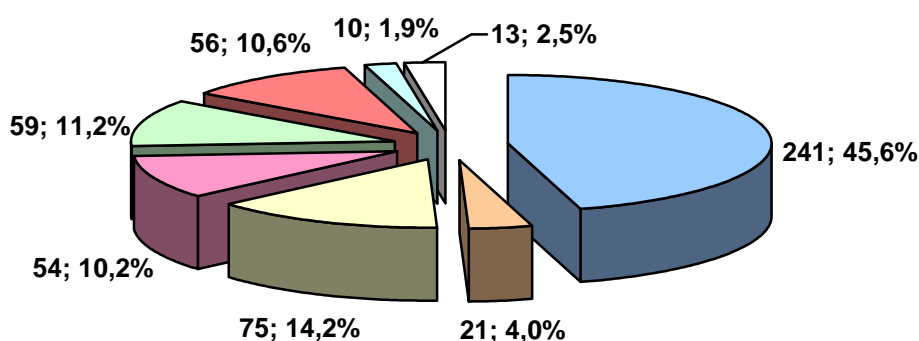
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Polu udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 972 osoby w 240 rodzinach,
- bezrobocie – 926 osób w 222 rodzinach,
- niepełnosprawność – 378 osób w 104 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 106 osób w 29 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 87 osób w 16 rodzinach,
- alkoholizm – 54 osoby w 17 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 26 osób w 6 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 15 osób w 3 rodzinach,
- sieroctwo – 7 osób w 1 rodzinie,

- bezdomność – 7 osób w 6 rodzinach,
- narkomania – 6 osób w 1 rodzinie,
- brak umiejętności w przystosowaniu do młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze – 1 osoba.

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2006 r. (według decyzji administracyjnych)

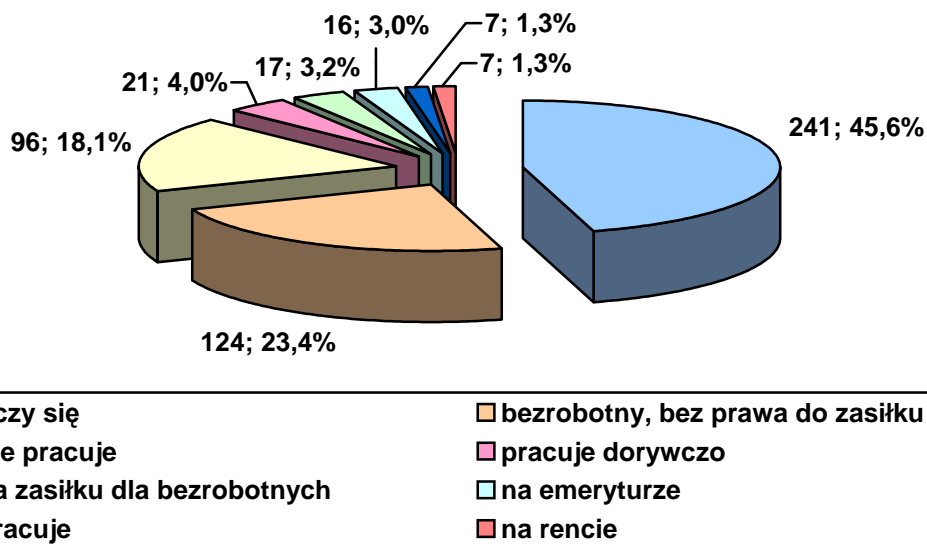

do 15 lat 16-21 22-30 31-40 41-50 51-60 61-70 71 lat i więcej

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2006 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Uwagę zwracała znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach (realizacja programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”), co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin. Niepokojąca była również duża grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki powinni, samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

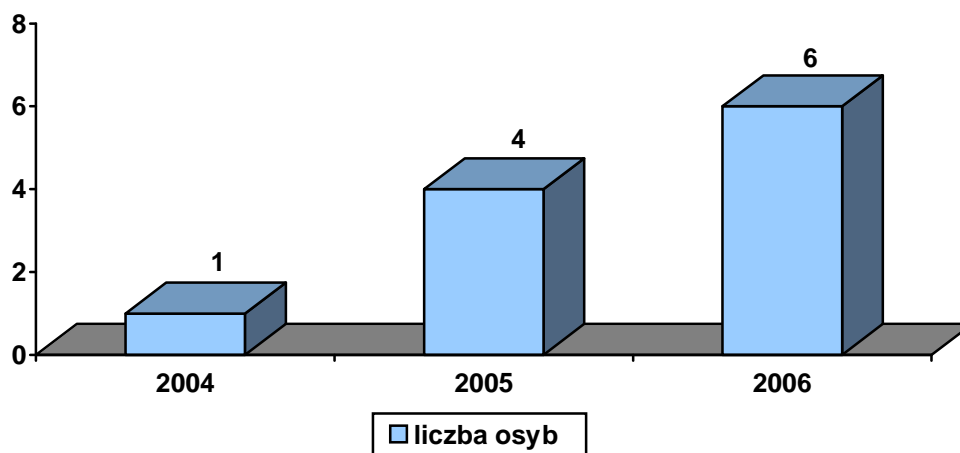
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2006 r. (według decyzji administracyjnych)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Analizując strukturę odbiorców pomocy ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę w 2006 roku stanowiły osoby uczące się (241 osób). Liczne grupy tworzyły również osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (124 osoby) i niepracujące (96 osób). Następne co do wielkości grupy stanowiły osoby pracujące dorywczo (21 osób), otrzymujące zasiłek dla bezrobotnych (17 osób) oraz korzystające ze świadczeń emerytalnych (16 osób). Najmniej liczebnymi grupami były osoby pracujące i będące na rencie (po 7 osób).

Liczba osób skierowanych do Domów Pomocy Społecznej w latach 2004-2006

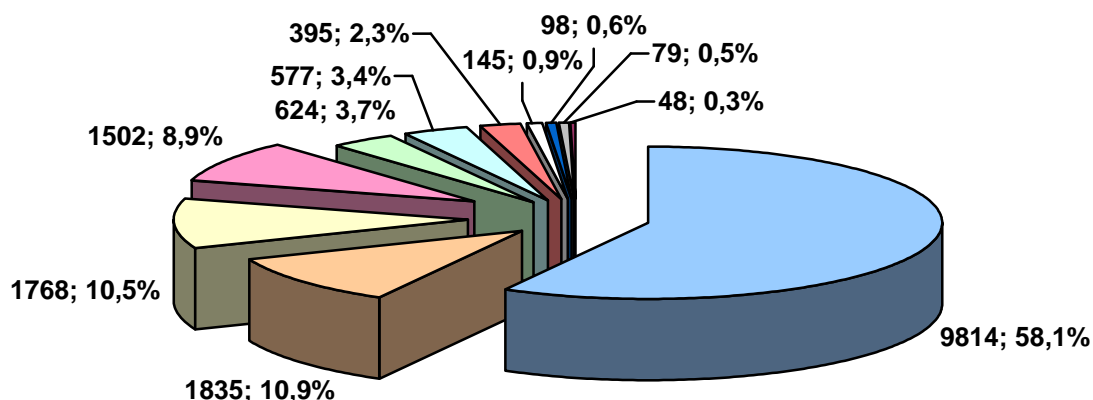

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy GOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W latach 2004-2006 liczba osób kierowanych do Domów Pomocy Społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Polu powiększała się z roku na rok. W 2004 wyniosła 1, w roku następnym – 4, a w 2006 roku – 6.

Do Domów Pomocy Społecznej trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2006 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- świadczenie pielęgnacyjne
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Polu.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz zapomoga wypłacana przez gminy z tytułu urodzenia się dziecka. W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Polu przyznał ogółem:

- 9.814 zasiłków rodzinnych dla 513 osób,
- 1.835 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dla 116 osób,
- 1.768 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania dla 194 osób,
- 1.502 zasiłki pielęgnacyjne dla 139 osób,
- 624 dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 55 osób,
- 577 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 567 osób,
- 395 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka dla 31 osób,
- 145 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 19 osób,
- 98 świadczeń pielęgnacyjnych dla 12 osób,
- 79 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka dla 51 osób.
- 48 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka dla 48 osób.

W 2006 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Polu przyznał również zaliczki alimentacyjne dla 30 rodzin na łączną kwotę 100.937 zł oraz opłacił składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne za odpowiednio 5 i 1 osobę na sumę odpowiednio 12.083 i 368 zł. W analizowanym roku GOPS przyznał i wypłacił także dodatki mieszkaniowe dla 230 rodzin na łączną kwotę 163.918 zł.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. Do badania przedłożono 1 ankietę z Zespołu Szkół w Starym Polu, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	X	
2	Narkotyzowanie się		X
3	Palenie papierosów	X	
4	Ucieczki z domu		X

5	Kradzieże		
6	Agresja, w tym bicie	X	
7	Autoagresja		X
8	Przestępczość ujawniona		X
9	Niszczenie mienia szkolnego		X
10	Udział w grupach negatywnych		X
11	Opieka kuratora sądowego	X	
12	Przemoc w rodzinie		X
13	Zaniedbanie przez dom	X	
14	Wykorzystywanie seksualne		x

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, ankietowani korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Do problemów występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym zaliczono sięganie po środki uzależniające (papierosy, alkohol), stosowanie agresji (bicie) wobec rówieśników, potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego oraz zaniedbanie przez dom. Natomiast w pytaniach otwartych za najważniejszy problem społeczny dosięgający uczniów uznano bezrobocie powodujące ubożenie rodzin.

Ankietowany Zespół Szkół zapewnia dostęp do Internetu, umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej, prowadzi dożywianie uczniów, zatrudnia pedagoga, nie posiada natomiast klas integracyjnych. Placówka oferuje swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. przedmiotowe koła zainteresowań oraz koła: teatralne, plastyczne, wokalne, sportowe), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne i muzykoterapeutyczne.

Placówka podejmuje działania profilaktyczne i naprawcze zgodnie z przyjętym programem profilaktycznym. Działania te prowadzone w obszarze agresji słownej i fizycznej wśród uczniów i mają na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano głównie na konieczność zapewnienia szerszego dostępu do wsparcia specjalistycznego, tj. terapii pedagogiczno-psychologicznej i pomocy logopedycznej. Zastanawiając się natomiast nad tym, w jaki sposób placówka może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, wskazano na potrzebę właściwej realizacji zadań statutowych szkoły.

Według ankietowanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu

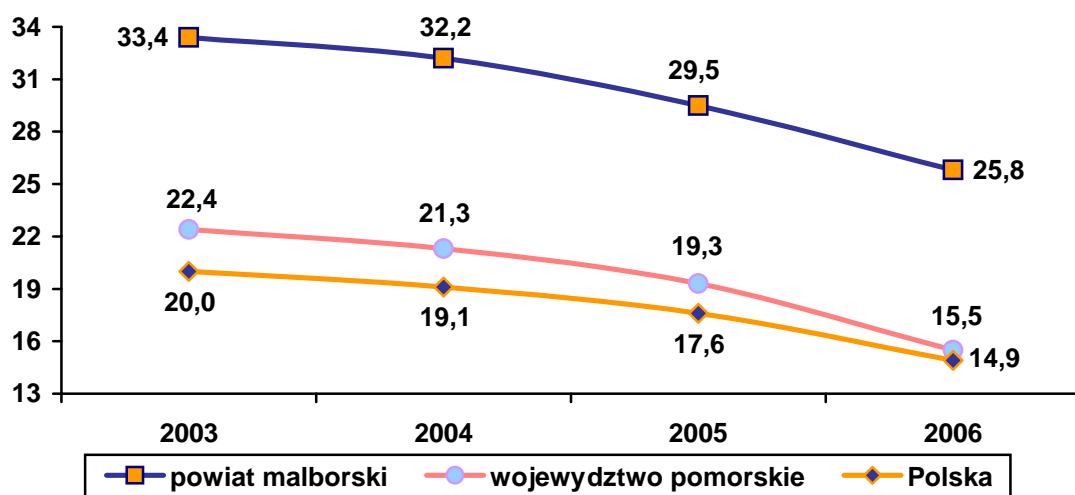
rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2006

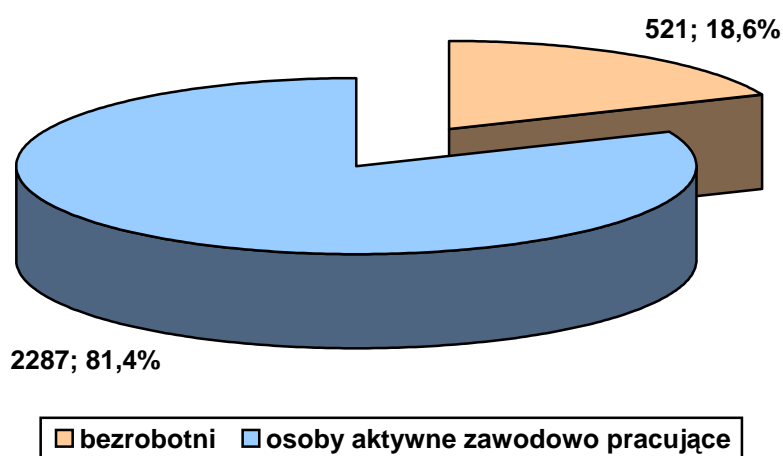

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2006 powiat malborski charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa pomorskiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku na dzień 31 grudnia 2006 roku w gminie Stare Pole pozostawało zarejestrowanych 521 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 67,2% ogółu bezrobotnych w gminie (350 osób). Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

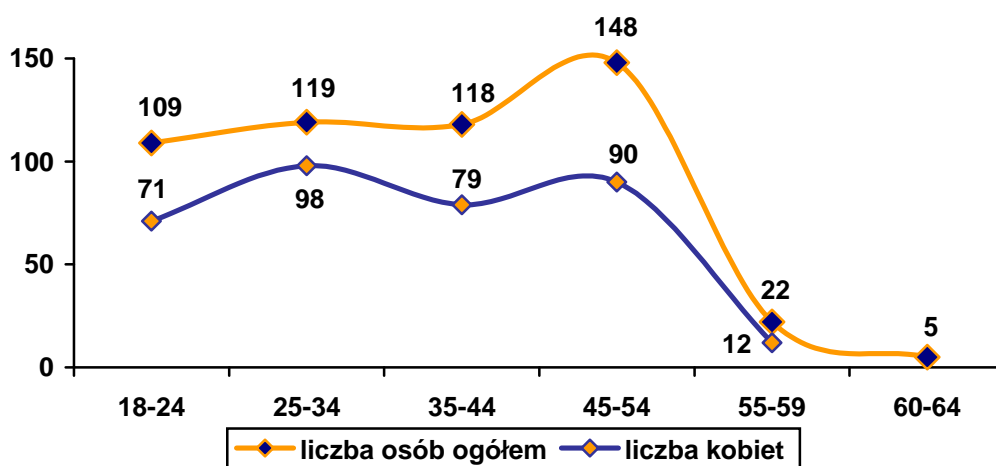
Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w gminie Stare Pole z końcem 2006 r.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku.

Spośród 2.808 osób z terenu gminy Stare Pole, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2006 roku 521 osób pozostawało bez zatrudnienia.

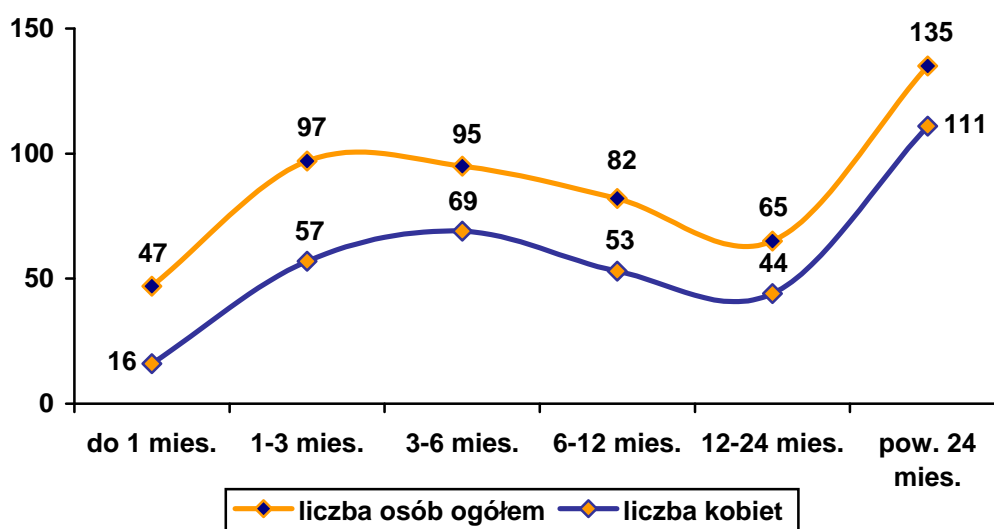
Bezrobotni według wieku z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku.

Z końcem 2006 roku w grupie bezrobotnych najwięcej było osób posiadających niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Liczną grupę stanowili również ludzie młodzi, często nieposiadający wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Największą liczbę bezrobotnych kobiet wśród ogółu pozostających bez pracy odnotowano w przedziale wiekowym 25-34 lata (aż 82,4%).

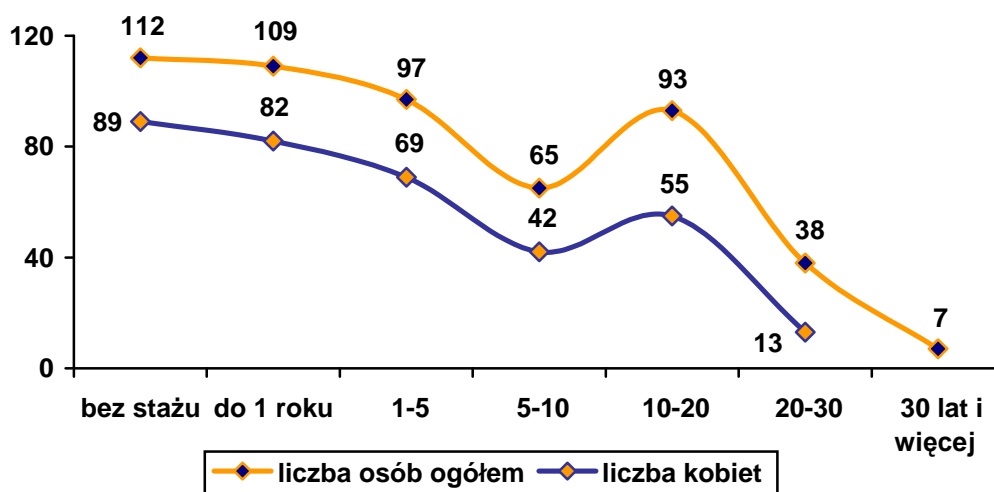
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2006 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

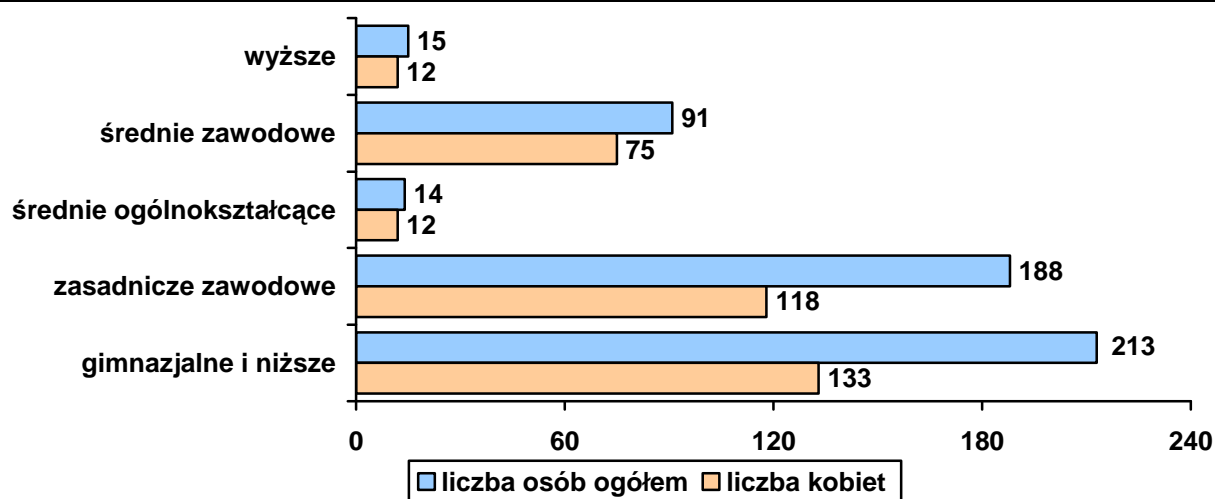
Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2006 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych w gminie stanowiły osoby bez stażu pracy lub z niewielkim doświadczeniem zawodowym. Liczną grupę tworzyły również osoby ze stażem pracy od 10 do 20 lat. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych oraz osoby z ponad 10-letnim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania się, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku.

Z końcem 2006 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcenie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

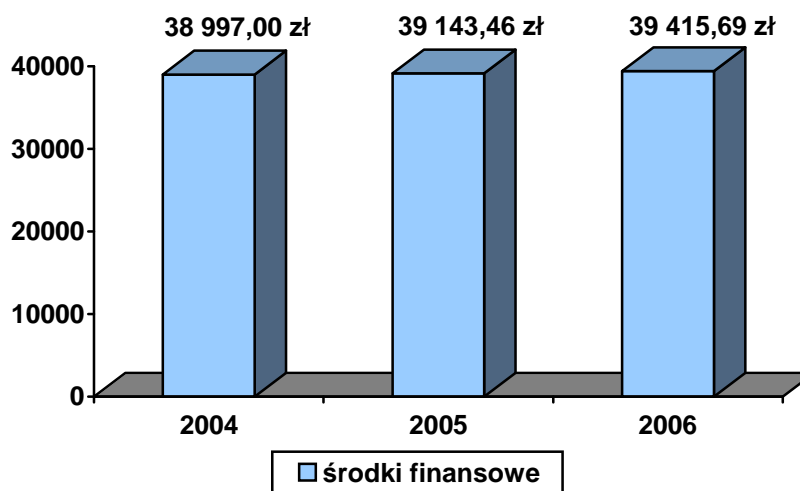
- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagrożenie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 273 rodzin objętych pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Polu w 2006 roku, 17 rodzin liczących 54 osoby swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Mniej uwidocznione było używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek świadczył pomoc 1 rodzinie liczącej 6 osób, co jednak nie odzwierciedla pełnej skali tego zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form

promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2004-2006

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Polu.

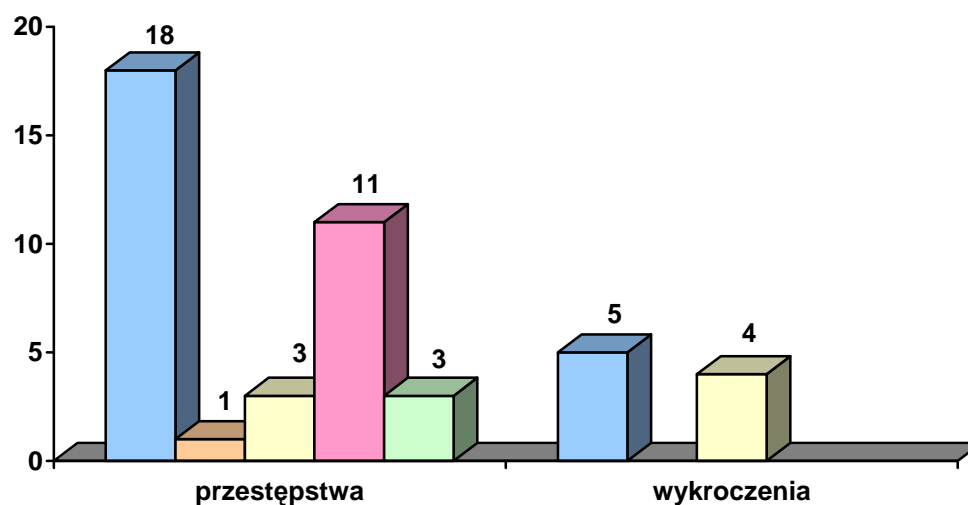
Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Stare Pole w latach 2004-2006 roku nieznacznie rosła z roku na rok. W 2004 roku wyniosła 38.997 zł, w roku następnym wzrosła do 39.143,46 zł, a w 2006 roku osiągnęła poziom 39.415,69 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Stare Pole.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2006 roku wynika, iż na terenie gminy Stare Pole odnotowano 45 zdarzeń o charakterze przestępczym (36 przestępstw i 9 wykroczeń) w pięciu podstawowych kategoriach: rozbój, bójka i pobicie, kradzieże pojazdów (wraz z usiłowaniami kradzieży), kradzieże cudzej rzeczy i kradzieże z włamaniem. Wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych kształtował się na poziomie 41%.

Przestępstwa i wykroczenia odnotowane na terenie gminy Stare Pole w 2006 roku

■ kradzież cudzej rzeczy ■ kradzież pojazdu ■ uszkodzenie mienia
■ kradzież z włamaniem ■ byjka i pobicie

Dane Komendy Powiatowej Policji w Malborku.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami i wykroczeniami na terenie gminy Stare Pole w roku 2006 były kradzieże cudzej rzeczy – 18 przestępstw i 5 wykroczeń. Istotne kategorie zdarzeń o charakterze przestępczym stanowiły również kradzieże z włamaniem – 11 przestępstw (1 włamanie do pojazdu i 10 włamań do innego obiektu) oraz uszkodzenia mienia – 3 przestępstwa i 4 wykroczenia. W analizowanym roku stwierdzono ponadto 3 bójki i pobicia oraz 1 kradzież pojazdu.

Liczba odnotowanych przestępstw w 2006 roku zależnie od pory dnia oraz dnia tygodnia

Pora dnia						
6.00 – 14.00 (zmiana I)	14.00 – 22.00 (zmiana II)	22.00 – 6.00 (zmiana III)	nieustalone			
7	14	22	2			
Dzień tygodnia						
poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
6	7	5	4	12	6	5

Dane Komendy Powiatowej Policji w Malborku.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najwięcej czynów karalnych odnotowywano na 3 i 2 zmianie oraz w piątki.

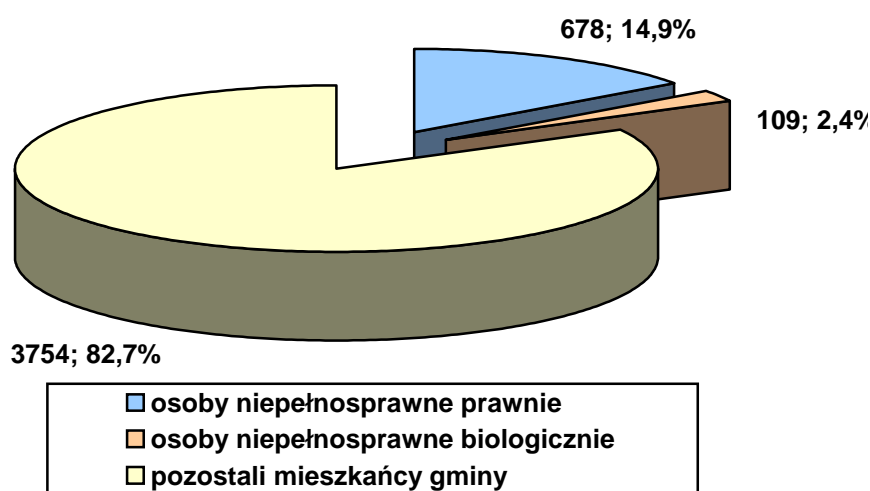
W 2006 roku, w ramach działalności prewencyjnej, na terenie gminy Stare Pole m.in. zatrzymano 14 sprawców na gorącym uczynku, zarejestrowano 86 nietrzeźwych kierujących, wylegitymowano 2.292 dorosłych i 312 nieletnich oraz nałożono 255 mandatów karnych za wykroczenia porządkowe i 123 mandaty za wykroczenia drogowe. Ponadto realizowano programy i podprogramy prewencyjne, co w znacznym stopniu pozwoliło na obniżenie dynamiki zdarzeń i wypracowanie właściwego wizerunku policji w środowisku lokalnym.

Według danych kuratora do spraw Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Malborku, w 2006 roku pod nadzorem kuratorskim pozostawało 10 osób nieletnich z uwagi na demoralizację lub dokonanie czynu przestępczego, 6 osób, którym ograniczono władzę rodzicielską z powodu niewłaściwego wywiązywania się z obowiązków rodzicielskich i zaniedbań wychowawczych oraz 3 osoby uzależnione od alkoholu zobowiązane do leczenia odwykowego.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

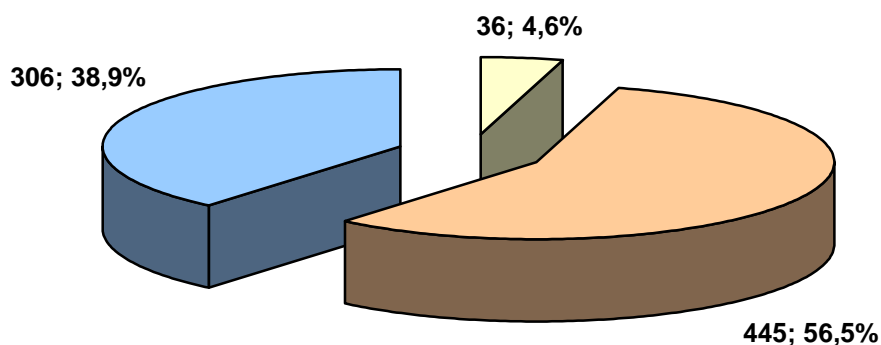

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Stare Pole zamieszkiwało 787 osób niepełnosprawnych (w tym 390 mężczyzn i 397 kobiet), co stanowiło 17,3% ogółu mieszkańców gminy. Grupa osób niepełnosprawnych była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania.

W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2006 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Stare Pole skorzystały 104 rodziny liczące 378 osób i była to trzecia co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

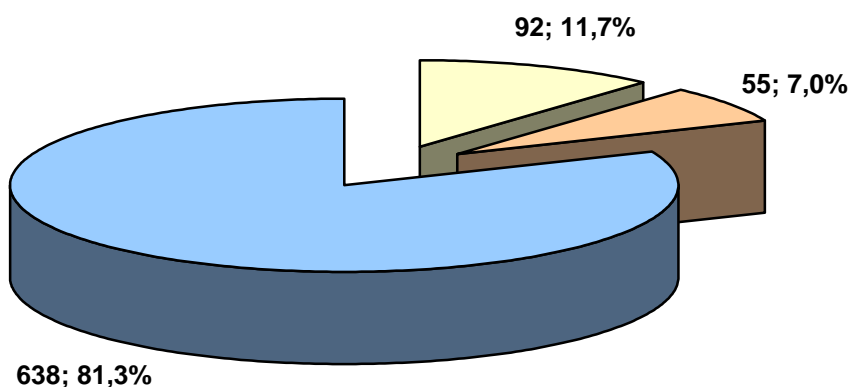

- osoby niepełnosprawne w wieku przedprodukcyjnym
- osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym
- osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku ponad 56% niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (445 osób), co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały również osoby w wieku poprodukcyjnym – ogółem 306 osób. Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 36 osób.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

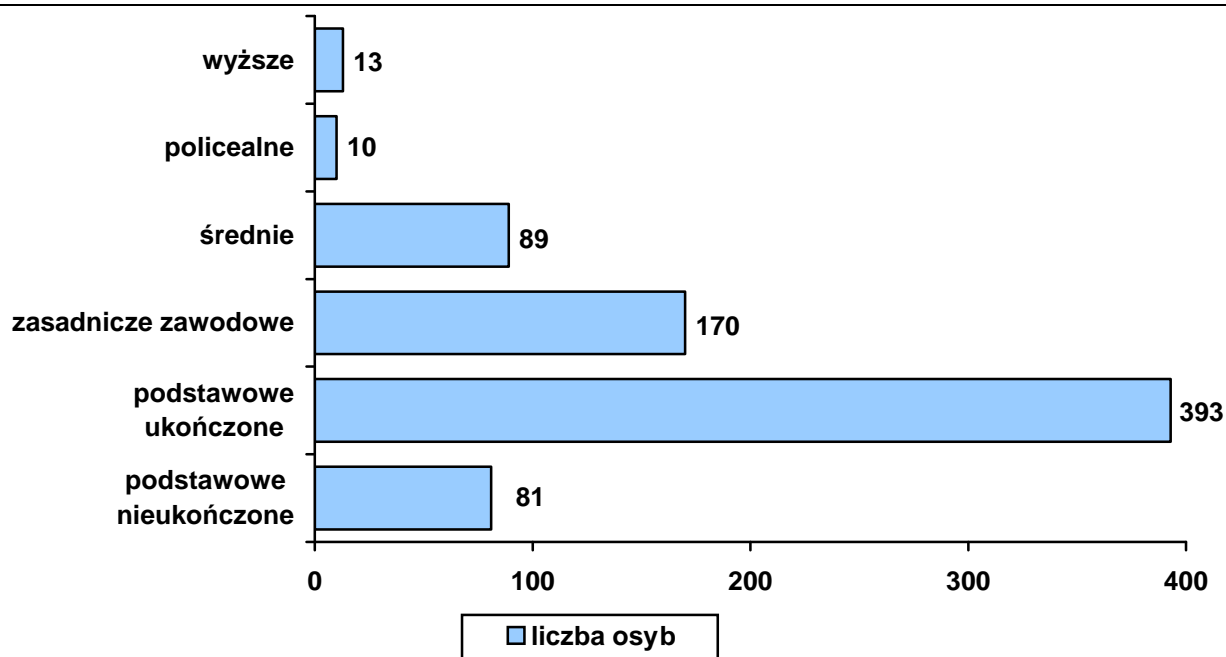
- aktywni zawodowo pracujący
- aktywni zawodowo bezrobotni
- bierni zawodowo (łącznie z osobami w wieku poniżej 15 lat)

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 638 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 92 osoby pracujące i 55 osób pozostających bez pracy.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 393 osoby.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające

niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

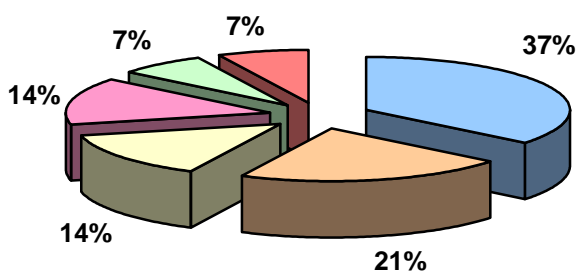
Do instytucji świadczących pomoc i wsparcie osobom niepełnosprawnym z terenu gminy Stare Pole należą: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy i Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Malborku oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Polu.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

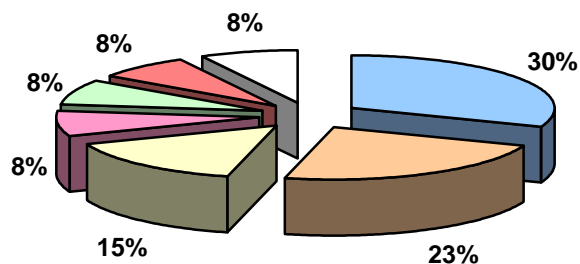
Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Środowiska zagrożone ubóstwem

- osoby uzyskujące niskie dochody
- osoby bezrobotne
- osoby dotknięte problemem uzależnień
- osoby niepełnosprawne
- rodziny wielodzietne
- osoby chore

Przyczyny popadania w ubóstwo

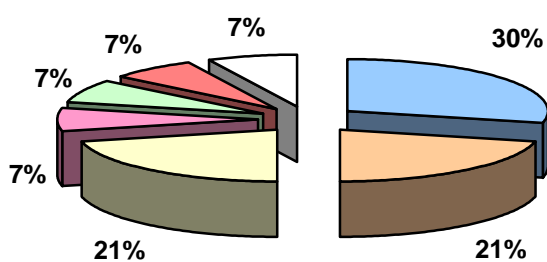

- bezrobocie
- niedostosowanie społeczne
- choroby
- dziedziczenie ubóstwa
- wielodzietność
- niepełnosprawność
- rozpad rodziny

Badania własne Centrum AV.

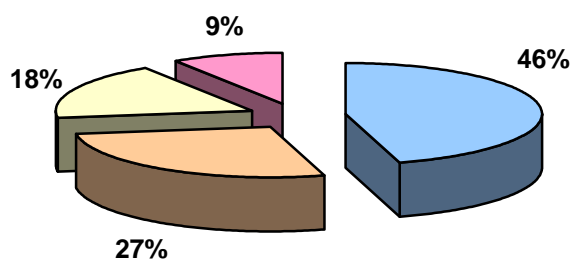
Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób uzyskujących niskie dochody (37%), bezrobotnych (21%) oraz dotkniętych uzależnieniami i niepełnosprawnych (po 14%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (30%), niedostosowanie społeczne (23%) oraz choroby (15%).

Środowiska zagrożone uzależnieniami

- rodziny dysfunkcyjne
- osoby bezrobotne
- osoby bezdomne
- osoby uzyskujące niskie dochody
- rodziny wielodzietne
- osoby niepełnosprawne
- osoby samotne

Skala problemu uzależnień

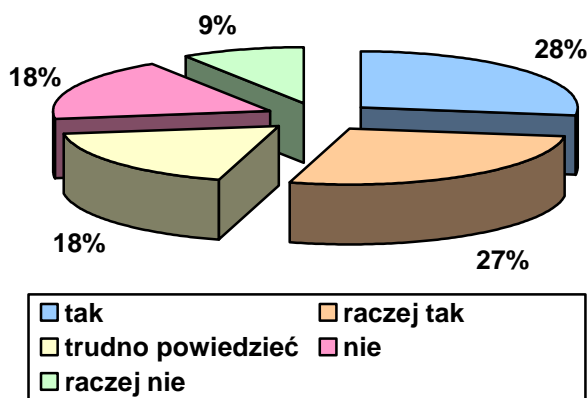

- średnia
- trudno powiedzieć
- niska
- wysoka

Badania własne Centrum AV.

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były rodziny dysfunkcyjne (30%) oraz osoby bezrobotne i bezdomne (po 21%). Określając skalę występowania tego problemu najczęściej badanych (46%) oceniło ją jako średnią. Jednocześnie 18% ankietowanych stwierdziło, iż skala uzależnień w gminie jest niska, 9% że jest wysoka, a 27% osób nie miało w tej kwestii zdania.

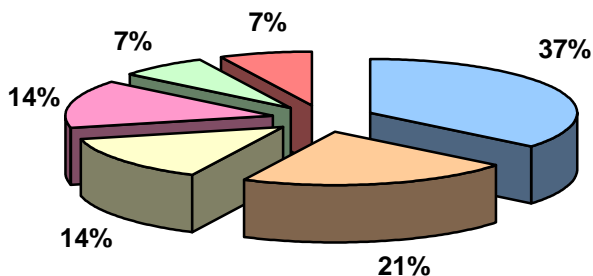
Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

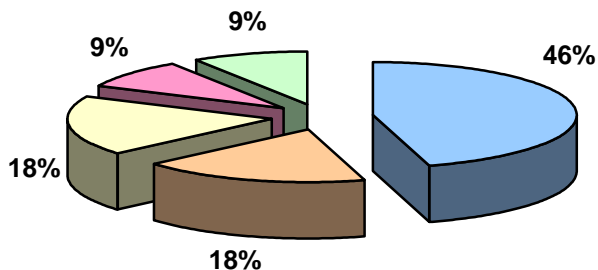
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, większość ankietowanych (łącznie 55%) wyraziła pozytywną opinię. Odmiennego zdania było w sumie 27% osób, a 18% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Problemy społeczne dotykające osób starszych

- choroby
- brak opieki ze strony rodziny
- ubóstwo i bieda
- samotność
- niepełnosprawność
- niedostosowanie społeczne

Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

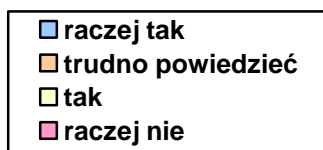
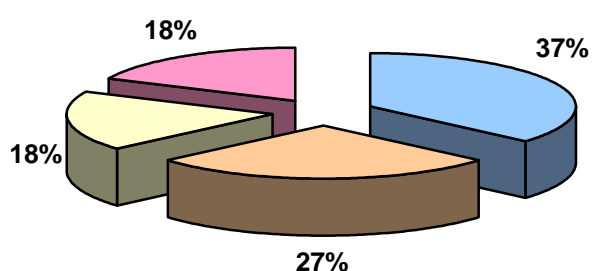

- trudno powiedzieć
- raczej tak
- nie
- tak
- raczej nie

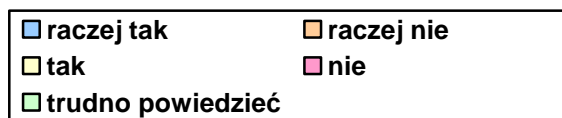
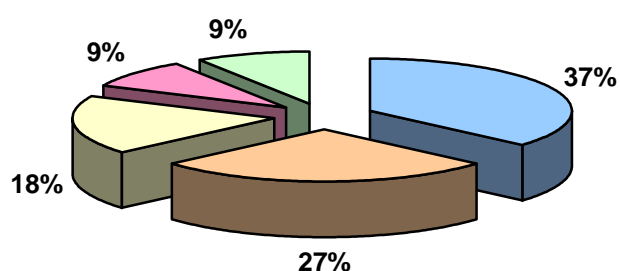
Badania własne Centrum AV.

W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali choroby (37%), brak opieki ze strony rodziny (21%) oraz ubóstwo, biedę i samotność (po 14%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, zdania ankietowanych były podzielone. Łącznie 27% respondentów stwierdziło, iż oferta ta jest raczej wystarczająca lub wystarczająca i tyleż samo badanych było odmiennego zdania. Jednocześnie aż 46% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

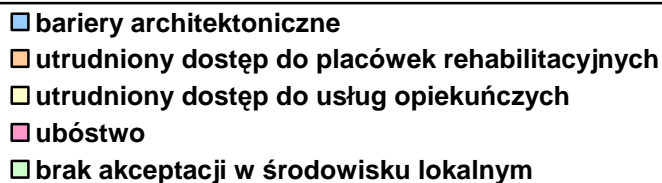
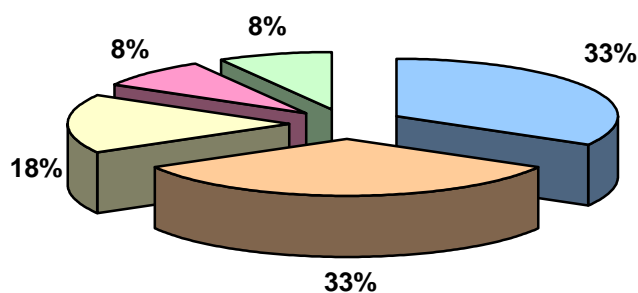
Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych większość badanych (łącznie 55%) wypowiedziała się pozytywnie. Negatywne zdanie w tej sprawie miało 18% respondentów, a 27% osób nie sprecyzowało swojego stanowiska. Podobne opinie wyrazili ankietowani w kwestii oceny oferty pomocy ww. osobom. W sumie 55% respondentów stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca, odmiennego zdania było łącznie 36% osób, a 9% badanych nie wyraziło w tej kwestii opinii.

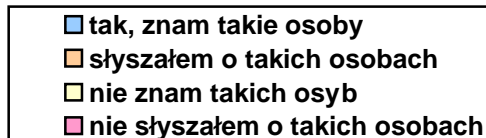
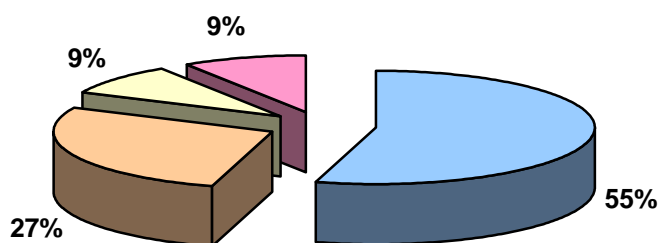
Problemy społeczne dotykające osób niepełnosprawnych

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali bariery architektoniczne i utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (po 33%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (18%).

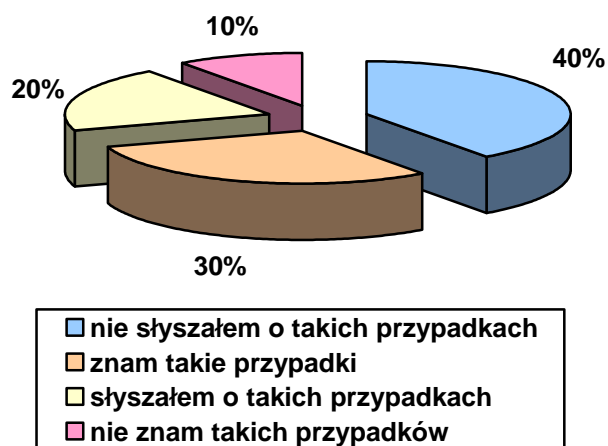
Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce jej mieszkańcom. Zdecydowana większość badanych (łącznie 82%) stwierdziła, iż wie o fakcie zamieszkiwania takich osób w gminie.

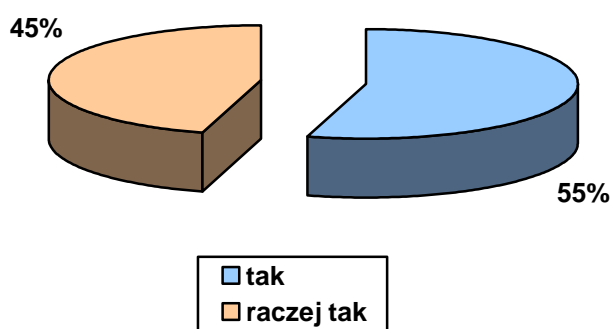
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

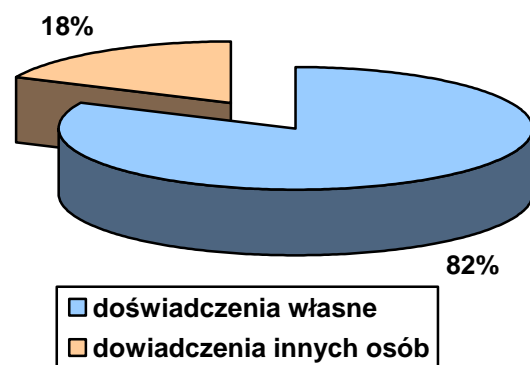
Badania własne Centrum AV.

Podjmując kwestię zjawiska przemocy domowej ankietowani wyrazili podzielone opinie. Łącznie 50% badanych stwierdziło, iż zna takie przypadki (30%), bądź też o nich słyszało (20%) i tyleż samo respondentów (odpowiednio 10 i 40%) miało odmienne zdanie.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

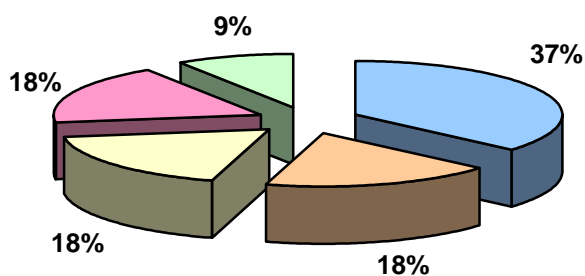
Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie

Badania własne Centrum AV.

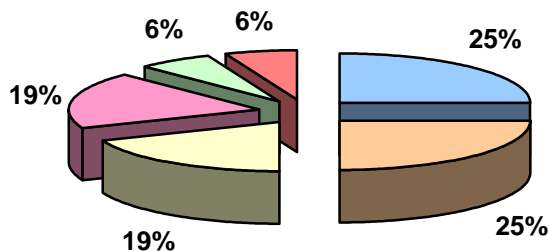
Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to wszyscy ankietowani stwierdzili, że czują się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Pomimo wyrażenia pozytywnej opinii, część respondentów zwróciła uwagę na ograniczoną liczbę patroli policyjnych i słabe oświetlenie w gminie. Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były w głównej mierze doświadczenia własne (82%).

Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?

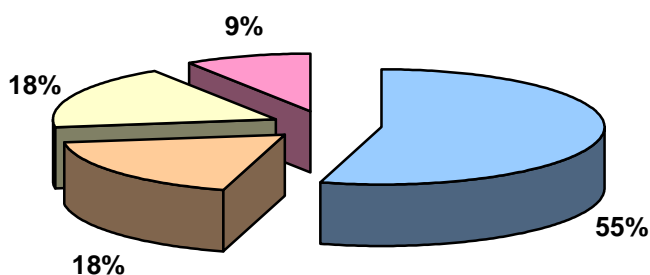
■ raczej tak
■ tak
■ trudno powiedzieć
■ nie
■ raczej nie

Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?

■ wsparcie rzeczowe
■ praca socjalna
■ doradztwo
■ aktywizacja bezrobotnych
■ pomoc finansowa
■ usługi opiekuńcze

Ocena pracy pracowników socjalnych

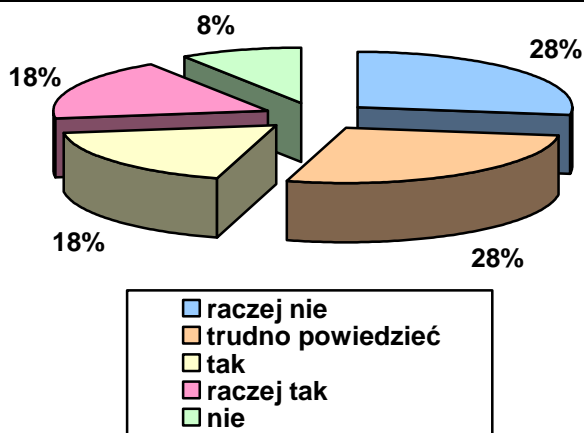

■ dobra
■ bardzo dobra
■ przeciętna
■ nie mam zdania

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez GOPS, większość badanych (łącznie 55%) stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było w sumie 27% respondentów, a 18% osób nie było w stanie określić swojego stanowiska. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować GOPS, respondenci najczęściej wskazywali pomoc rzeczową i pracę socjalną (po 25%), a następnie doradztwo i aktywizację bezrobotnych (po 19%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, to zdecydowana większość badanych (łącznie 73%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze. Jednocześnie 18% ankietowanych wystawiło ocenę przeciętną, a 9% osób nie miało w tej kwestii zdania.

**Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe
zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?**

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, badani wyrazili podzielone opinie. Łącznie 36% ankietowanych miało negatywne zdanie w tej sprawie i tyleż samo respondentów odpowiedziało pozytywnie. Jednocześnie 28% osób nie zajęło w tej kwestii stanowiska.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,

- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy,
- wysokie bezrobocie długotrwałe wśród kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwałe,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwałe,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Szanse

- współpraca władz lokalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwałe bezrobotnych,
- powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwałe z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej.

Zagrożenia

- istnienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- dostateczna ilość środków finansowych,
- adekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- niski poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- brak działań w zakresie upowszechniania idei wolontariatu.

Szanse

- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- niewielkie znaczenie organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- brak szansy na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej,
- niesprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,

- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- funkcjonowanie bazy leczenia odwykowego,
- dysponowanie miejscami pobytu dla ofiar przemocy,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń.

Słabe strony

- nieodpowiednie przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- nieodpowiednio przygotowana baza lokalowa,
- brak wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- ograniczona współpraca z Kościołem.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi bezdomnych

Mocne strony

- możliwość określenia liczby i wskazania miejsc grupowania się bezdomnych,
- prowadzenie działań zapobiegających bezdomności,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
- dostateczne angażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych,
- istnienie struktury stacjonarnej dla bezdomnych,
- posiadanie standaryzowanych usług dla osób bezdomnych.

Słabe strony

- niedysponowanie indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności,
- brak komunikacji z mediami w sprawach bezdomności,
- brak odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności.

Szanse

- dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności,
- obiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności,
- nieograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym.

Zagrożenia

- brak programów w zakresie budownictwa socjalnego,
- brak społecznej akceptacji osób bezdomnych,
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,
- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym; wystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- dobra dostępność domów pomocy społecznej,
- poprawianie sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych.

Słabe strony

- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej oraz realizowania się w organizacjach samopomocowych,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- szkolenia dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- dostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych.

Zagrożenia

- brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych,
- wzrost liczby osób samotnych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- dostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- pełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- brak organizacji pozarządowych funkcjonujących w sferze niepełnosprawności,
- słaby przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- niski poziom zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,

- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- stabilna liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych,
- wystarczająca liczba placówek opieki stacjonarnej oraz wystarczający zakres usług opiekuńczych i stacjonarnych.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej oraz wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- wypalenie zawodowe pracowników socjalnych,
- coraz mniej czasu na pracę socjalną.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- dobre położenie komunikacyjne gminy.

Słabe strony

- brak zaplecza socjalnego, tj. brak mieszkań socjalnych,
- utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów (m.in. psychologa).

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Starym Polu. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Gmina Stare Pole. Ośrodek realizując zadania wynikające m.in. z ustaw o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Ośrodek zatrudnia kierownika, 3 pracowników socjalnych oraz 3 innych pracowników. Kierownik ma wykształcenie wyższe kierunkowe i ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Dwóch pracowników socjalnych

legitymuje się wykształceniem wyższym kierunkowym, a jeden średnim kierunkowym. Trzech pracowników socjalnych posiada I stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny, a jeden pracownik socjalny jest w trakcie nabywania ww. stopnia. Ponadto jedna osoba z kadry ośrodka zainteresowana jest podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, a dwie kolejne – podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Kadra zatrudniona w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Starym Polu uczestniczy w różnych formach dokształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia, warsztaty i konferencje: „Nowelizacja przepisów prawa pracy w odniesieniu do pomocy społecznej. Przetwarzanie danych osobowych w systemie informatycznym – aspekty prawne i techniczne”, „Zmiany ustawy o pomocy społecznej”, „Jak przygotować portfel projektów z EFS dla grup szczególnego ryzyka”, „Rola gmin i powiatów w tworzeniu lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną”, „Centrum Aktywności Lokalnej jako metoda aktywizacji środowiska lokalnego – dobre praktyki”, „Kontrakt pracy pracownika socjalnego”, „Bezpieczeństwo i ochrona pracy – prawna ochrona pracy w świetle zmienionych przepisów Kodeksu Pracy”, „Ustawa o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej”, „Nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych”, „Kontrakt socjalny w pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem roli pracownika socjalnego”, „Wykluczenie społeczne, aktywizacja, marginalizacja osób bezdomnych”, „Poszukiwanie sposobu na alternatywne życie po przejściu na emeryturę”, „Europejski Fundusz Społeczny – świadczenie opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych”, „Konstruowanie postępowań o udzielenie zamówień publicznych w praktyce – w odniesieniu do pomocy społecznej”, „Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych”, „Zmiany w ustawie o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy w świetle współpracy z pomocą społeczną”, „Koncepcja jakości opieki w środowisku domowym”, „Funkcjonowanie ośrodków pomocy społecznej w świetle kontroli RIO”, „Pracownik socjalny w lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, „Projekt w służbie profilaktyki, czyli jak efektywnie wspierać rodzinę”, „Superwizja konsultacyjna” oraz „Planowanie zmiany do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej”.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Stare Pole funkcjonuje 8 organizacji pozarządowych oraz są 2 parafie kościoła rzymskokatolickiego w Królewie i Starym Polu. Samorząd nie dysponuje jednak uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Stare Pole.

Lp.	Nazwa	Adres	Kod	Miejscowość
1.	Stowarzyszenie Sportowe Gminny Klub Sportowy „Błękitni”	ul. Bema 7	82-220	Stare Pole
2.	ZHP Komenda Hufca Stare Pole	ul. Bema 6	82-220	Stare Pole
3.	Ochotnicza Straż Pożarna	ul. M. Wojennej 6	82-220	Stare Pole
4.	Ochotnicza Straż Pożarna	Ząbrowo	82-220	Stare Pole
5.	„CARITAS”	Parafia w Starym Polu	82-220	Stare Pole
6.	„CARITAS”	Parafia w Królewie	82-220	Stare Pole
7.	Polski Związek Wędkarski	ul. M. Wojennej 1B	82-220	Stare Pole
8.	Stowarzyszenie Kobiet Gminy Stare Pole „TRADYCJA”	ul. M. Wojennej 1B	82-220	Stare Pole

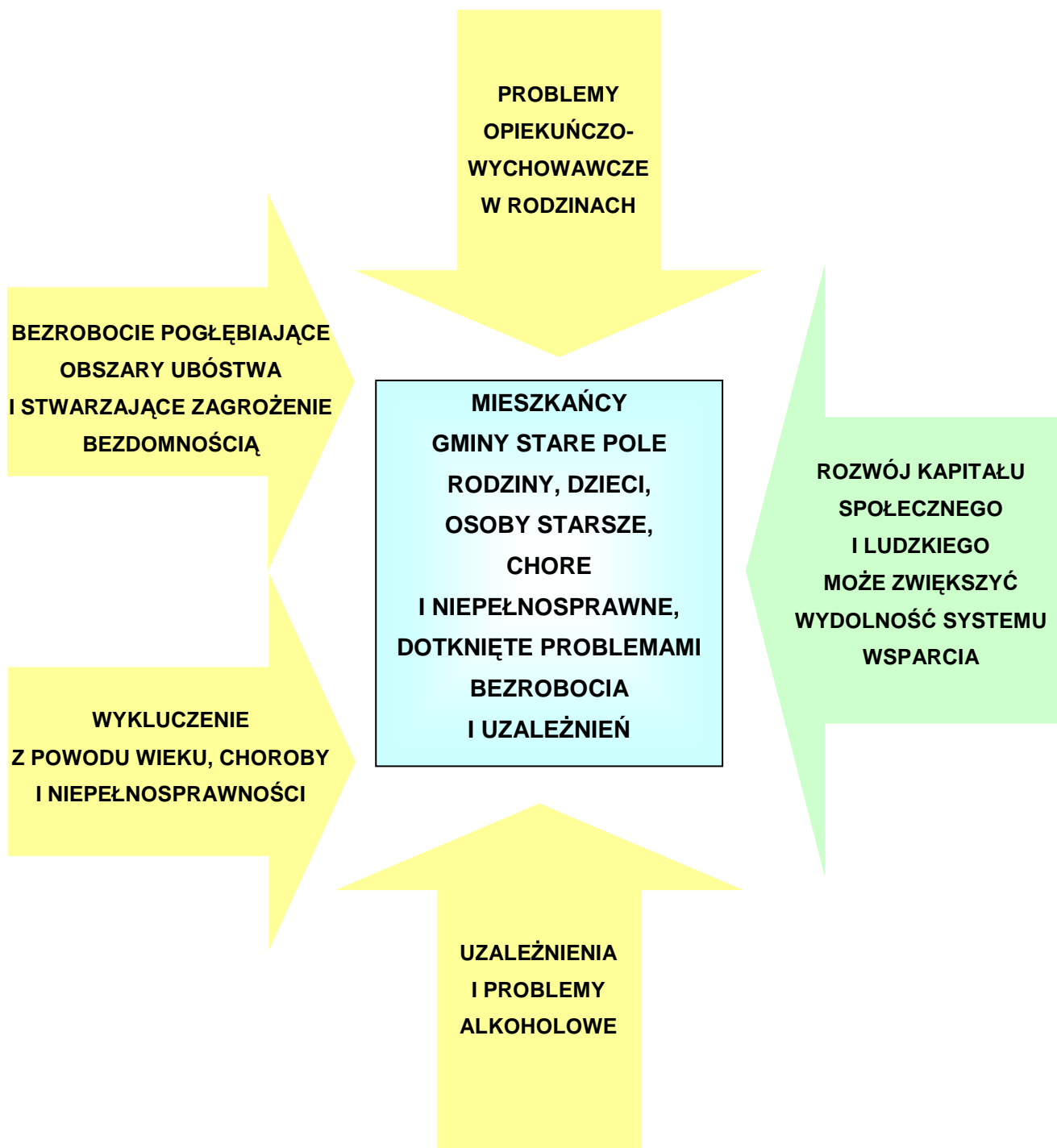
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że należy zaprogramować działania, zmierzające do rozwiązania problemów w następujących obszarach:

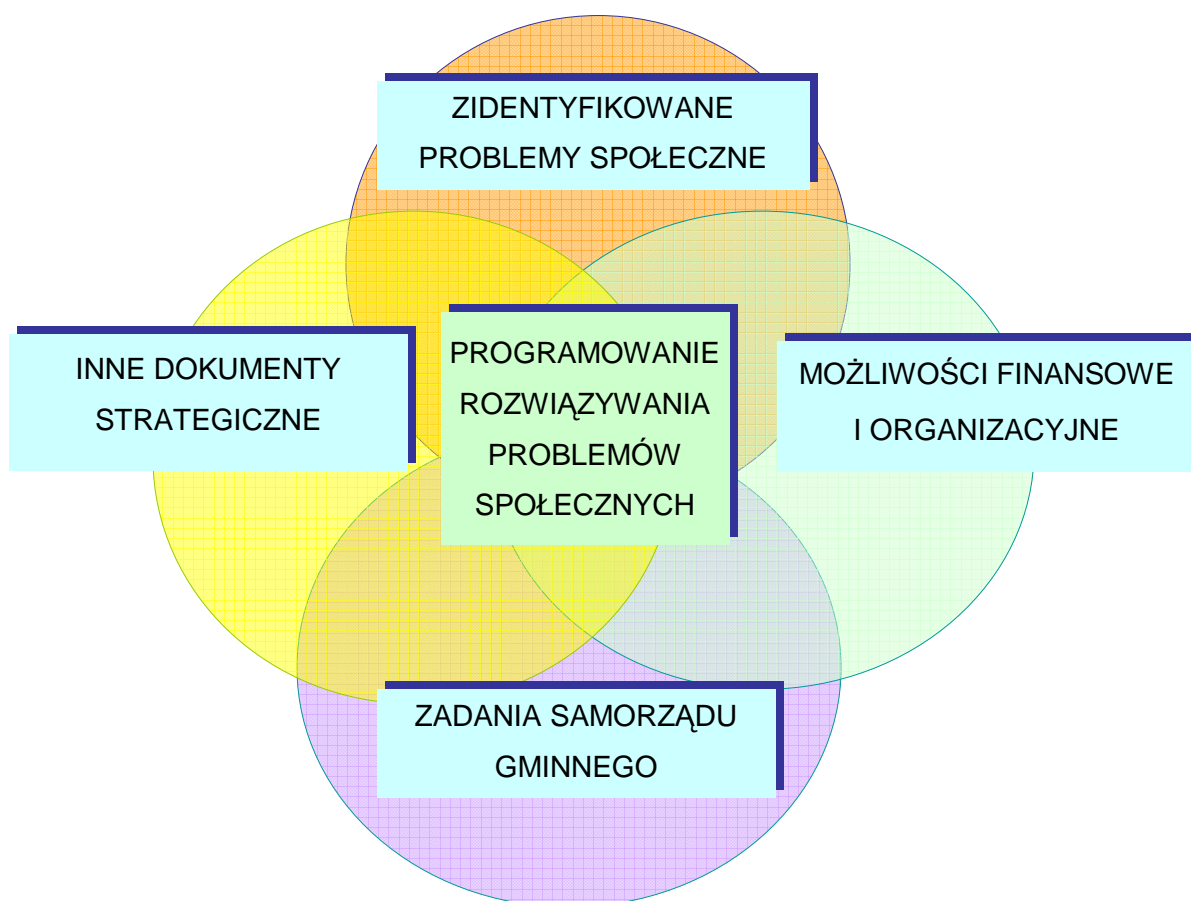
- ⇒ **wsparcie rodziny** – rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka;
- ⇒ **przeciwdziałanie bezrobociu** – istnienie wysokiego poziomu bezrobocia uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy, pogłębiając obszary ubóstwa oraz zwiększając zagrożenie bezdomnością;
- ⇒ **wsparcie osób starszych, terminalnie chorych i niepełnosprawnych** – zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności nasilają się problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych;
- ⇒ **przeciwdziałanie uzależnieniom** – uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych;
- ⇒ **rozwijanie struktur pozarządowych** – ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

**PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY STARE POLE,
KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII**

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE
KWESTIE POŚREDNIO WPŁYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**Gmina Stare Pole – silna i zintegrowana społecznie gmina,
skutecznie przeciwdziałająca zjawiskom negatywie
wpływającym na bezpieczeństwo socjalne mieszkańców**

3.2. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.

Cel strategiczny 1.

Pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinom.
3. Pomoc rodzinie w kształceniu i wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży.
4. Pomoc dzieciom z rodzin patologicznych oraz całym rodzinom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Zapewnienie rodzinom dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej i prawnej.
4. Tworzenie świetlic wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

5. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
6. Udzielanie pomocy osobom samotnie wychowującym dzieci w uzyskaniu opieki nad dziećmi.
7. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
8. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
9. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
10. Opracowanie i realizacja gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.
11. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
12. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
13. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
14. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu), m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki) oraz organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy, pogłębiając obszary ubóstwa oraz zwiększając zagrożenie bezdomnością.

Cel strategiczny 2.

System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych

Cele szczegółowe:

1. Monitoring socjalny – postępowanie w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
2. Rozwijanie i promocja aktywnych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnym, w tym kobietom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-2:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmująca m.in. m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 45 lat (zapewnienie bezrobotnym dostępu do odpowiednich źródeł informacji).
2. Objęcie pracą socjalną osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać te osoby do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Objęcie pomocą materialną, prawną i psychologiczną osób i rodzin marginalizowanych, w tym bezrobotnych i ubogich.
4. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych, mogących zorganizować Klub Integracji Społecznej.
6. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.

7. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
8. Prowadzenie działań poradniczych, edukacyjnych i aktywizacji zawodowej dla osób wykluczonych społecznie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności nasilają się problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 3.

Utrzymanie osób terminalnie chorych, starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w środowisku zamieszkania lub zapewnienie im opieki w placówkach całodobowych

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy, aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym i zawodowym.
2. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy.
4. Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania.
2. Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających głównie na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności

lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, organizowanie pomocy sąsiedzkiej, a także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, prowadzenie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu umożliwienia osobom starszym i niepełnosprawnym skorzystania z przysługujących im uprawnień, np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

3. Rozwijanie jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
5. Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o charakterze półstacjonarnym w formie ośrodków wsparcia dla osób starszych – podjęcie działań zmierzających do powstania Dziennego Domu Pobytu.
6. Zorganizowanie usług transportowych na terenie gminy dla niepełnosprawnych i starszych (dowóz do lekarza, urzędu itp.), mających problemy z poruszaniem się, osób na wózkach inwalidzkich.
7. Tworzenie grup wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
8. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.
9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,
 - organizacji wypoczynku letniego.
10. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
11. Inicjowanie działań wolontariackich w środowisku lokalnym w odniesieniu do osób starszych i niepełnosprawnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 4.

Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.
4. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
6. Prowadzenie wśród społeczności lokalnej edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży.
7. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.

8. Podjęcie działań w kierunku powołania zespołu pomocowego świadczącego wsparcie osobom uzależnionym i współuzależnionym (pracownik socjalny, pedagog szkolny, prawnik, przedstawiciel policji, kurator).
9. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.
10. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 5.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym

Cele szczegółowe:

1. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
2. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.
3. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu i województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Tworzenie ram dla miejscowego prawa określającego współpracę i przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a pozarządowymi.
5. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
6. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej oraz promowanie idei wolontariatu.
7. Podejmowanie działań zmierzających do powołaniu Gminnego Centrum Wolontariatu.

8. Systematyczne wzmacnianie kadr Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez dokształcanie i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.
9. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet, na łamach prasy lokalnej, wydawanie biuletynów informacyjnych, zamieszczanie informacji na tablicach ogłoszeniowych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,

- saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganego celu są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowany projekt powstał w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawimy go na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. jego realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawca projektu pozyska na niego środki

finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

PROJEKT 1.

Utworzenie Domu Opieki Dziennego Pobytu dla osób samotnych i wymagających pomocy

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Polski Czerwony Krzyż – Punkt Opieki nad Chorym w Starym Polu.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Praca w środowisku pacjentów od dziesięciu lat oraz prowadzenie Punktu Opieki PCK od wielu lat. Dostrzeganie potrzeb ludzi samotnych i starszych w codziennej pracy.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Gmina Stare Pole – miejscowość Stare Pole. Lokalizacja Domu ma ogromne znaczenie dla jakości jego funkcjonowania.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Otoczenie opieką osób potrzebujących i organizacja czasu wolnego dla osób samotnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- realizacja zadań na rzecz osób potrzebujących dziennego wsparcia,
- samodiałanie ze strony osób potrzebujących.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Mieszkańcy gminy: samotni i wymagający pomocy innych osób.

Korzyści dodatkowe: odciążenie finansowe instytucji dotychczas realizujących takie zadania.

ZAKRES PROJEKTU

1. Utworzenie oddzielnego Domu Dziennego Pobytu.
2. Określenie zasad funkcjonowania Domu.
3. Realizacja zadań na rzecz potrzebujących.
4. Rozwój działalności Domu.
5. Przekształcenie Domu w placówkę charytatywną z największym wkładem samych potrzebujących.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- samorząd terytorialny,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Polu,
- mieszkańcy – chętni do współpracy charytatywnej.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

Znalezienie drogi finansowania projektu – rozpropagowanie projektu w instytucjach, które mogą pomóc w jego sfinansowaniu.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

Obecnie – nie do oszacowania.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Trudny do określenia.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.